

DANIEL ŠPINAR

umělecký ředitel Činohry Národního divadla

MICHAL DOČEKAL

ředitel Činohry Národního divadla

Anton Pavlovič Čechov

TŘI SESTRY

Tři sestry. Olga, Máša a Irina. Nejstarší pracuje jako učitelka na gymnáziu, prostřední je nešťastně vdaná za učitele Kulygina a nejmladší touží po nalezení smyslu života i opravdové lásky. Skutečným snem všech tří sester Prozorovových je ale návrat do Moskvy. Do města, které si pamatují z dětství jako jediné místo, kde je možné být šťastný. Moskva je přece tak nádherná! Tak vzrušující! Tak... jiná! A tak Olga, Máša a Irina proto vytrvale touží po štěstí, které však ve svých životech nenacházejí.

Tři sestry. Tři tragikomické osudy. Rozzpomínání se na staré časy a pocit, že život se dá naplno prožít pouze někde jinde. Skutečně? Takže – zůstat? Nebo odejít? Ze svého domu, města, kde žiji, z úmorné práce, z nefungujícího vztahu?

Tři sestry. A třikrát stejná otázka: Zůstat, nebo odejít?

Premiéry: 8. a 9. září 2016 ve Stavovském divadle

Anton Pavlovič Čechov

TŘI SESTRY

Překlad: **Leoš Suchařípa**

Režie: **Daniel Špinar**

Dramaturgie: **Ilona Smejkalová**

Úprava textu: **Ilona Smejkalová a Daniel Špinar**

Scéna: **Andrej Ďurík**

Kostýmy: **Eva Jiřiková**

Hudba: **Jakub Kudláč**

Light design: **Přemysl Janda**

ANDREJ PROZOROV: **Radúz Mácha**

NATAŠA, jeho nevěsta, později jeho žena: **Magdaléna Borová**

OLGA, jeho nejstarší sestra: **Tereza Vilišová**

MÁŠA, jeho prostřední sestra: **Jana Pidrmanová / Jana Stryková j. h.**

IRINA, jeho nejmladší sestra: **Veronika Lazorčáková j. h.**

FJODOR KULYGIN, profesor, Mášin muž: **Filip Rajmont**

ALEXANDR VERŠININ, podplukovník: **Karel Dobrý**

NIKOLAJ TUZENBACH, poručík: **Matyáš Řezníček**

VASILIJ SOLENÝ, štábní kapitán: **Igor Orozovič**

IVAN ČEBUTYKIN, vojenský lékař: **Václav Postránecký**

ANFISA, chůva: **Eva Salzmánová**

FERAPONT, sluha zemského úřadu: **František Němec**

DĚJ HRY

Tři sestry napsal Čechov v rozmezí let 1899 až 1900, o rok později měly premiéru na jevišti MCHA-Tu. Děj hry se odehrává ve východoruském provinciálním městě v domě Prozorovových, kde žijí bratr a dvě ze tří sester, začínají oslavou svátku té nejmladší, Iriny. Do vily přichází nový velitel baterie, podplukovník Veršinin, který nalezne s Olgou, Mášou i Irinou společné téma, šťastnou minulost v Moskvě. Andrej přivádí Natašu, svoji snoubenku a pozdější manželku. V domě velmi nepraktických a ve snech a iluzích žijících sourozenců dokáže tato žena získat takové postavení, že obě své švagrové, starou chůvu i svého muže terorizuje. O Irinu se neodbytně uchází baron Tuzenbach a neúspěšně též poručík Solený. Mášu, která je vdaná za profesora Kulygina, začíná hovorný Veršinin víc a víc zajímat. A starý doktor Čebutykin, jakýsi inventář Prozorovovy vily, celou tuhle podivnou rodinku pozoruje – pokud si zrovna někde tajně nenalévá stakan vodky...

BIZARNĚ SMĚŠNÁ REALITA

Samotný příběh *Tří sester* není pro Čechova jako autora prvořadý. Těžiště výpovědi proto přesunul z vnějšího dramatického děje na vnitřní dění. Rozmluvy postav sice zároveň odhalují i jejich reálné vztahy – někdy až s nelítostnou krutostí – ale za pokusem o jakýkoliv kontakt se vyjevují úplný, faktický rozpad vztahů i lidská samota. Řeč mužů i žen je tu izolovaná, jejich dialogy jsou spíše přerušované monology, nikdo nikoho neposlouchá, vzájemná konverzace je rozbita do samomluv a stává se tak i výrazem rezignace postav. Pasivita Andreje či neustálé vyrušování Soleného jsou až ilustrací nemožnosti komunikace.

Hra byla v době svého vzniku označena za „skutečné drama současného života“. Čechov byl ovšem bytostně přesvědčen, že napsal komedii či drama s komediálními prvky. Jako velmi bystrý pozorovatel se totiž nemohl zbavit myšlenky, že i sebesmutnější skutečnost a tíživá realita v sobě obsahují něco bizarně směšného, absurdního.

NENAPLNĚNÁ PŘÍTOMNOST MÁŠI, OLGY A IRINY

Ve *Třech sestřích* tak Čechov popsal tragikomickou snahu lidí osvobodit se z pout všedního, obyčejného života. Zachytil především vnitřní život jedinců, kteří nedokáží na svoji situaci nahlédnout nikterak pozitivně. Jeho hrdinové, především ovšem hrdinky, jsou nešťastné, pouze vzpomínají na to, co bylo, anebo se upínají k budoucnosti, s nadějí, že nastane radikální změna, která vyléčí bolesti jejich duší. Jejich utrpení pochází i z toho, že se zkrátka nemohou odhodlat utrpení déle (i dále) snášet.

Ano, v budoucnost doufají, po minulosti se jim stýská, a znamení přítomnosti jim zůstávají skryta, přítomnost je pouze přechodným mezidobím, časem vyhnanství.

Vzpomínky na to, co bylo, pocit, že jim život utíká mezi prsty, nesčetněkrát opakovaná věta „já jsem tak unavená“ (či „unavený“), neustálý nenaplněný sen o odjezdu do Moskvy a nemožnost jej uskutečnit.

Jejich touha po návratu do rodného města je zářivou vidinou, utopií, která je ještě drží nad hladinou nepříjemné frustrace současnosti. S prozřením už nezbývá žádná naděje na záchranu. Čekání končí, ale nenaplněná přítomnost pokračuje.

Příběhy sester jsou tísnivé i tím, že o podobě jejich životů se rozhoduje, bohužel, tak záhy, a navždy.

PŘEKLADY A INSCENAČNÍ TRADICE

Do češtiny byly Čechovovy *Tři sestry* přeloženy celkem desetkrát – poprvé Bořivojem Prusíkem v roce 1907, naposledy Robertem Ibrahimem v roce 2013. Většina překladů vznikla za účelem konkrétního divadelního nastudování. Proslulosti dosáhla zejména inscenace režiséra Otomara Krejčí v Divadle za branou (1966, text pro Krejčů tehdy přeložili Josef Topol a Karel Kraus), za přelomovou událost českého divadla bývá také považována inscenace Ivana Rajmonta v Činoherním studiu v Ústí nad Labem v roce 1982. Právě pro účely jeho inscenace vznikl překlad dramaturga, herce a rusisty Leoše Suchařípy, který posléze zcela opanoval česká jeviště.

Tři sestry jsou zřejmě nejčastěji uváděnou Čechovovou hrou v českém (a zřejmě i v globálním) měřítku. Na našich jevištích tato hra zdomácněla a má u nás zcela jedinečnou inscenační tradici, o čemž svědčí i výjimečné, originální režijní interpretace z poslední doby: inscenace Michala Dočekala, Vladimíra Morávka, Ivo Krobota, Jana Mikuláška, Martina Františáka a dalších. Jejich přístupy k inscenování a výkladu *Tří sester* byly naprosto různorodé, jedinou konkrétní spojnicí byl vědomý výklad, bez zbytečného sentimentu, melancholie, ornamentů, piety a falešného patetického uctívání autora. Často také výrazná výtvarná stylizace a groteskní herectví. Tyto inscenace měly své oddané fanoušky i zaryté odpůrce, přesto je zřejmé, že většina zmiňovaných režisérů dokázala přistoupit k textu s respektem a nebývalým pochopením pro křehký životní prostor ještě křehčích čechovovských postav. A také velmi zřetelně vnímali (a svým zpracováním podpořili) přesah, aktuálnost a současnost příběhu.

Čechovovy *Tři sestry* se hrály v Národním divadle pouze třikrát, v letech 1907, 1932 a 1955. V režii Daniela Špinara se tak Olga, Máša a Irina vracejí po jednašedesáti letech na jeviště Stavovského divadla.

DRAMATURGICKÁ POZNÁMKA

„Hra byla napsána mezi srpnem a prosincem roku 1900. Odrazily se v ní Čechovovy životní zkušenosti, nastrádané za dlouhá léta. Jednotlivé epizody, postavy a situace ve hře současníci spojovali s některými skutečnými událostmi a fakty.“ Těmito slovy začíná komentář ruského badatele a znalce Čechovova díla, I. J. Tverdochlebova, který pracoval také na posledním ruském kritickém vydání Čechovova díla, pocházejícím z let 1973–1983.

V komentáři ke kritickému vydání jsou popsány další peripetie oprav a doplňků, které autor postupně do díla vnášel. Druhý život, jevištní realizace i premiéra na scéně Moskevského umělec-

kého divadla. Po premiéře *Tří sester* jeden z kritiků prý poznamenal, že při čtení je hra vynikajícím literárním dílem, ale při jevištní interpretaci vystupuje to, co nebylo vidět, zřetelně, plasticky a neúprosně nelítostně.

V pořadí desátý překlad *Tří sester* do češtiny před nedávnem pořídil bohemista Robert Ibrahim a Tverdochlebovův komentář zpřístupňuje (v samostatné kapitole) i českému čtenáři. Ibrahim dále upozorňuje na promyšlené detaily, které při jevištním ztvárnění mohou uniknout a naopak je ocení až pozorný vnímatel; upřesňuje a dovysvětluje citace, a také opravuje některé nepřesnosti a chyby v překladech, které vznikly neznalostí dobového kontextu či nemožností ověřit a srovnat různé verze Čechovovy hry.

Naše inscenační úprava s těmito informacemi zcela záměrně pracuje a využívá je. Drobné textové změny a záměny tedy nejsou snahou o revizi práce Leoše Suchařípy, spíše doplněním (či dobarvením) výjimečného překladu, který je sám o sobě výrazným uměleckým dílem.

/Ilona Smejkalová/

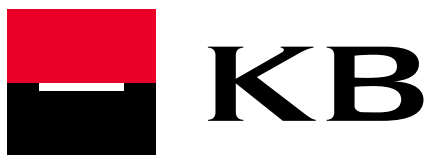
Videotrailer k inscenaci bude ke stažení na videokanálu Činohry ND na www.youtube.com
Fotogalerie ze zkoušek na profilu Činohry na sociální síti [Facebook.com](https://www.facebook.com)

Kontakt pro média:

Tomáš Staněk, public relations
tel.: 224 902 126
mobil: 605 207 249
e-mail: t.stanek@narodni-divadlo.cz

www.narodni-divadlo.cz
www.cinohraND.cz

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽÍ

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

Partneři Národního divadla

ŠKODA

AUTOCONT

Patron Opery Národního divadla

NADAČNÍ
FOND

BOHEMIAN
HERITAGE
FUND

Partneři inscenací Národního divadla

Technologický partner
Národního divadla

Partner
premiérových večerů ND

Mecenáši Národního divadla

KOLOWRAT KRAKOWSKY

Prof. Dr. Dadja Altenburg-Kohl

Generální mediální partner

Hlavní mediální partner inscenací

mediální skupina **mafra**

Mediální partneři

